

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA POZIOM PODSTAWOWY

Zasady oceniania

- Za rozwiązanie zadań z arkusza dla poziomu podstawowego można uzyskać maksymalnie 50 punktów.
- Model odpowiedzi uwzględnia jej zakres merytoryczny, ale nie jest ścisłym wzorcem sformułowania (poza odpowiedziami jednowyrazowymi i do zadań zamkniętych).
- Za odpowiedzi do poszczególnych zadań przyznaje się wyłącznie pełne punkty.
- Za zadania otwarte, za które można przyznać tylko jeden punkt, przyznaje się punkt wyłącznie za odpowiedź w pełni poprawną.
- Za zadania otwarte, za które można przyznać więcej niż jeden punkt, przyznaje się tyle punktów, ile prawidłowych elementów odpowiedzi, zgodnie z wyszczególnieniem w modelu, przedstawił zdający.
- Jeżeli podano więcej odpowiedzi (argumentów, cech itp.) niż wynika to z polecenia w zadaniu, ocenie podlega tyle kolejnych odpowiedzi (liczonych od pierwszej), ile jest w poleceniu.
- Jeżeli podane w odpowiedzi informacje świadczą o braku zrozumienia omawianego zagadnienia i zaprzeczają udzielonej prawidłowej odpowiedzi lub zawierają błąd merytoryczny, odpowiedź taką należy ocenić na zero punktów.

Uwagi do zapisu modelu:

- *Odpowiedzi alternatywne (tylko jedna z nich podlega ocenie) oddzielone są od siebie ukośnikami (/), np.: ruch kończyn /ruch i w ocenie są równoważne.*
- *Sformułowanie zapisane w nawiasach nie jest wymagane w odpowiedzi. Jego umieszczenie w odpowiedzi nie ma wpływu na ocenę.*

Numer zadania	Oczekiwana odpowiedź	Maksymalna punktacja za zadanie	UWAGI
1.	Za podanie nazwy wskazanego elementu budowy mitochondrium – 1 pkt. Błona wewnętrzna. Za określenie funkcji wskazanego elementu – 1 pkt. Przykład odpowiedzi: Zachodzi tutaj ostatni etap oddychania tlenowego/ fosforylacja oksydacyjna/ łańcuch oddechowy/ wytwarzanie ATP	2	
2.	Za podanie poprawnych przykładów każdych dwóch z czterech substancji oznaczonych 1-4 – po 1 pkt. 1 – składniki odżywcze /aminokwasy / glukoza / 2 – CO ₂ 3 – O ₂ 4 – amoniak/ mocznik/ związki azotowe/H ₂ O	2	

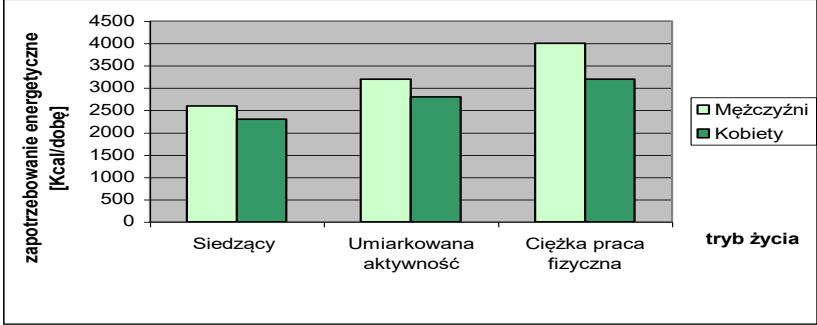
*Material diagnostyczny z biologii
Model odpowiedzi i schemat oceniania
Poziom podstawowy*

3.	Za podanie odpowiedniej cechy budowy płuc – 1 pkt. Przykład odpowiedzi: Płuca są zbudowane z (bardzo licznych) mikroskopijnych pęcherzyków płucnych.	1	
4.	a) Za podanie poprawnej nazwy naczynia krwionośnego – 1 pkt. Tętnica płucna/pień płucny. b) Za określenie rodzaju krwi, która znajduje się w tym naczyniu – 1 pkt. Krew odtlenowana	2	
5.	Za wskazanie przypadku A i poprawne uzasadnienie – 1 pkt. Przykłady odpowiedzi; A – ponieważ w tym wypadku przeciwciała osocza łączą się z antygenami na powierzchni krwinek / następuje aglutynacja krwinek/ w osoczu znajdują się przeciwciała skierowane przeciw antygenom występującym na powierzchni erytrocytów.	1	
6.	Za podanie odpowiedniej cechy – 1 pkt. Przyczyną dwuwklesłości erytrocytów jest brak jądra komórkowego/ erytrocyty są bezjądrzaste.	1	
7.	Za poprawne uporządkowanie wszystkich procesów – 1 pkt. C, F, A, B, E, D.	1	
8.	Za wskazanie zdań B, C i E – 1 pkt.	1	
9.	Za podanie każdego z dwóch poprawnych przykładów działań profilaktycznych – po 1 pkt. Przykłady odpowiedzi: - Ograniczenie ilości soli w pożywieniu. - Ograniczenie picia kawy. - Zwiększenie ilości ćwiczeń fizycznych (na wytrzymałość) / uprawianie sportu. - Unikanie stresu.	2	
10.	Za poprawne określenie, co na wykresie ilustruje fragment B – 2 pkt (w tym za uwzględnienie poziomu przeciwciał – 1 pkt; za uwzględnienie, że pozostaje po pierwotnej odpowiedzi immunologicznej – 1 pkt). Przykład odpowiedzi: Odcinek ten ilustruje poziom przeciwciał (1 pkt), który pozostaje w surowicy krwi po pierwotnej odpowiedzi immunologicznej (1 pkt).	1	
11.	Za każdą z dwóch poprawnie wybranych przyczyn – po 1 pkt. Przykłady odpowiedzi: - Coraz mniejsza skuteczność antybiotyków/ leków. - wzrost liczby przeprowadzanych zabiegów chirurgicznych. - Starzenie się społeczeństwa.	2	Nie uznawane <i>Zakażenie po zabiegu chirurgicznym.</i>

*Material diagnostyczny z biologii
Model odpowiedzi i schemat oceniania
Poziom podstawowy*

12.	Za podanie poprawnej nazwy kości X – 1 pkt. (Kość) promieniowa	1	
13.	Za poprawne dobranie odpowiedniej cechy tkanki chrzęstnej do każdej struktury – po 1 pkt. a) elastyczność/ elastyczna, b) śliskość/ śliska.	2	
14.	Za poprawne przyporządkowanie każdego z dwóch określeń – po 1 pkt. A – neuron czuciowy, B – receptor C – neuron ruchowy D – efektor	2	
15.	Za poprawne podanie efektu przedstawionego procesu – 1 pkt. Przykład odpowiedzi: Wzrost poziomu glukozy we krwi/ uwalnianie glukozy/ rozkład glikogenu do glukozy.	1	
16.	Za poprawne podanie każdej z dwóch różnic – po 1 pkt. Przykłady odpowiedzi: - Guzy łagodne rosną wolno a guzy złośliwe szybko. - Guzy łagodne nie tworzą przerzutów a guzy złośliwe tworzą przerzuty.	2	
17.	Za wskazanie leczenia azaseryną i poprawne uzasadnienie – 1 pkt. Przykład odpowiedzi: Terapia azaseryną – ponieważ pacjenci z tej grupy przeżywali najdłużej.	1	
18.	Za poprawne podanie każdej z dwóch funkcji śliny – po 1 pkt. Przykłady odpowiedzi: - W ślinie występuje enzym (amylaza), który rozpoczyna trawienie skrobi/ wielocukrów. - Woda zawarta w ślinie nawilża i skleja kęsy pokarmowe, co ułatwia formowanie kęsów pokarmu/ przesuwanie w przełyku. - Zawarte w ślinie białka sklejają cząstki pokarmu i ułatwiają ich przesuwanie w przełyku. - W ślinie występuje lizozym, który pełni funkcje bakteriobójcze i bakteriostatyczne.	2	
19.	Za wpisanie poprawnej nazwy każdego związku – po 1 pkt. a) leptyna b) neuropeptyd Y	2	

Materiał diagnostyczny z biologii
Model odpowiedzi i schemat oceniania
Poziom podstawowy

20.	Za prawidłowe opisanie osi Y: dobowe zapotrzebowanie energetyczne (kcal) oraz podpisanie wszystkich słupków dotyczących form aktywności – 1 pkt. Za prawidłowe wyskalowanie osi Y i narysowanie wszystkich słupków wraz z podaniem legendy (kobiety, mężczyźni) <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <caption>zapotrzebowanie energetyczne [Kcal/dobę]</caption> <thead> <tr> <th>tryb życia</th> <th>Mężczyźni</th> <th>Kobiety</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Siedzący</td> <td>~2500</td> <td>~2200</td> </tr> <tr> <td>Umiarkowana aktywność</td> <td>~3200</td> <td>~2800</td> </tr> <tr> <td>Ciężka praca fizyczna</td> <td>~4000</td> <td>~3200</td> </tr> </tbody> </table>	tryb życia	Mężczyźni	Kobiety	Siedzący	~2500	~2200	Umiarkowana aktywność	~3200	~2800	Ciężka praca fizyczna	~4000	~3200	2	Nie są uznawane – oddzielne dwa wykresy oraz słupki pogrupowane oddzielnie dla kobiet i mężczyzn.
tryb życia	Mężczyźni	Kobiety													
Siedzący	~2500	~2200													
Umiarkowana aktywność	~3200	~2800													
Ciężka praca fizyczna	~4000	~3200													
21.	Za każdy poprawnie sformułowany wniosek – po 1 pkt. - Dobowe zapotrzebowanie energetyczne jest zależne od trybu życia. - W przypadku każdej z form aktywności mężczyźni mają wyższe dzienne zapotrzebowanie energetyczne niż kobiety - Zarówno mężczyźni jak i kobiety mają najniższe dzienne zapotrzebowanie energetyczne podczas spoczynku, a najwyższe podczas ciężkiej pracy fizycznej.	2													
22.	a) Za podanie nazwy ruchu jelit – 1 pkt. (Ruch) perystaltyczny/ robaczkowy. b) Za podanie cechy budowy jelit umożliwiającej wykonywanie ruchów perystaltycznych – 1 pkt. Obecność mięśni gładkich	2													
23.	Za każdą poprawnie zaznaczoną odpowiedź – po 1 pkt. B, C.	2													
24.	Za poprawne zapisanie genotypów obydwu osób – 1 pkt A – gg, B - Gg	1													
25.	Za wyjaśnienie, że ojciec musi być heterozygotą i przekazać dziecku allel recesywny – 1 pkt. Za poprawnie wykonaną krzyżówkę – 1 pkt. dd x Dd <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td>gamety</td> <td>D</td> <td>d</td> </tr> <tr> <td>d</td> <td>Dd Rh⁺</td> <td>dd Rh⁻</td> </tr> </table>	gamety	D	d	d	Dd Rh ⁺	dd Rh ⁻	2							
gamety	D	d													
d	Dd Rh ⁺	dd Rh ⁻													

*Material diagnostyczny z biologii
Model odpowiedzi i schemat oceniania
Poziom podstawowy*

26.	Za poprawne wyjaśnienie wyniku mutacji – 1 pkt. Przykład odpowiedzi: W wyniku mutacji w miejscu kwasu glutaminowego (szóstego aminokwasu w łańcuchu) została podstawiona walina.	1	Nie uznaje się odp. <i>Kwas glutaminowy przekształca się w walinę.</i>
27.	Za wymienienie każdej z par zasad komplementarnych – po 1 pkt. adenina i tymina cytozyna i guanina	2	
28.	Za wskazanie schematu A – 1 pkt.	1	
29.	a) Za poprawne wyjaśnienie na czym polega protokooperacja – 1 pkt. Przykład odpowiedzi: Protokooperacja to współżycie przynoszące korzyść obydwu populacjom / gatunkom, ale nie niezbędne im do życia/ mogą one żyć bez siebie nawzajem. b) Za podanie poprawnego przykładu pary gatunków, które łączy protokooperacja - 1 pkt. Przykłady odpowiedzi: Pustelnik i ukwiał przyczepiony do jego muszli. Nosorożec i ptak bąkojad (wyjadający pasożyty z jego skóry). Krokodyl i czapelka (wyjadająca resztki mięsa spomiędzy jego zębów).	2	
30.	Za poprawne uszeregowanie środków transportu – 1 pkt. 2, 1, 3 / samochody ciężarowe, samochody osobowe, motorowery i motocykle.	1	
31.	Za każdy z dwóch poprawnych argumentów za rozpowszechnianiem wykorzystania energii wód geotermalnych w Polsce – po 1 pkt. Przykłady odpowiedzi: - Przy pomocy tej energii można ogrzewać mieszkania i likwidować elektrociepłownie opalane węglem, które emitują szkodliwe związki chemiczne do atmosfery/ emitują CO ₂ / przyczyniają się do pogłębienia efektu cieplarnianego/ produkują odpady (popioły, promieniotwórcze, itp.) zagrażające środowisku. - Dzięki temu ograniczy się zużywanie surowców energetycznych, których zasoby są coraz mniejsze (węgiel, ropa naftowa). - W wielu miejscach w Polsce istnieją odpowiednie złoża wód geotermalnych możliwe do wykorzystania. - Koszty budowy ujęć wód geotermalnych amortyzują się w ciągu kilku lat. - Ujęcia wód geotermalnych nie zajmują dużych powierzchni, a ich budowa nie powoduje dużej degradacji środowiska.	2	Nie uznawane <i>Jest nieszkodliwa dla środowiska.</i>